

Smoliński, Leszek

"Od objawienia do zjednoczenia.
Wykład teologii modlitwy", Jerzy
Wiesław Gogola, Kraków 2005 :
[recenzja]

Studia Płockie 34, 287-288

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy Wiesław Gogola OCD, *Od objawienia do zjednoczenia. Wykład teologii modlitwy*, Wydawnictwo Karmelitów Bosych, Kraków 2005, ss. 296.

Człowiek poszukuje Boga, zachowuje w swoim sercu głębokie pragnienie spotkania z Nim. Św. Augustyn wyznał: „Niespokojne jest serce moje dopóki nie spocznie w Tobie, mój Boże”. Wszystkie religie świadczą o tym poszukiwaniu właściwym dla ludzi. W chrześcijaństwie to Bóg *sam pierwszy nas umiłował* i dlatego to On przychodzi do człowieka, objawia mu się, zapraszając do dialogu, głębokiego zjednoczenia w miłości. Podstawę tego spotkania (a zatem modlitwy) stanowi inicjatywa Stwórcy. Tę prawdę podejmuje w swojej książce „Od objawienia do zjednoczenia. Wykład teologii modlitwy” o. prof. dr hab. Jerzy Wiesław Gogola, karmelita bosy.

Autor jest kierownikiem Katedry Historii Duchowości Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie; założycielem i dyrektorem Karmelitańskiego Instytutu Duchowości; od 1984 roku wykładowcą teologii duchowości. Wśród Jego publikacji możemy znaleźć następujące pozycje książkowe: *Życie mistyczne Teresy od Jezusa Marchockiej 1603-1652*, *Na drodze dziecięctwa duchowego*, *Sekret św. Teresy z Lisieux*, *Rady ewangeliczne. Teologia, praktyka, formacja*, *Zasady wierności charyzmatowi*, *Teologia komunii z Bogiem* oraz licznych artykułów z zakresu duchowości ogólnej i szczegółowej. Jest inicjatorem i redaktorem serii wydawniczych „Formacja zakonna” oraz „Karmel żywy”.

W „Słowie wstępnym” do omawianej publikacji bp Wacław J. Świerzawski stwierdza m. in., że „chrześcijanie modlą się do Boga, który pierwszy objawił ludziom siebie i swój „tajemniczy plan, ukryty przed wiekami” (por. Ef 3,9), a odsłonięty i zrealizowany w Chrystusie. Boski Partner dialogu jest zatem określony. Aby się więc modlić, trzeba Go znać i poznawać. Co więcej, jest Bogiem bliskim i pragnie bliskości człowieka” (s. 5). Dalej pisze, że „modląc się – i to jest najważniejsza cech modlitwy – wtajemnicza Chrystus w stałą obecność i bliskość Boga oraz uczy utożsamiania się z Jego planem zbawienia: Bóg jest obecny, by czynić to, co zamierzył” (s. 6).

Książka podzielona jest na trzy części, które wzajemnie się dopełniają: objawienie modlitwy, natura modlitwy i dynamika modlitwy. Część pierwsza, *objawienie modlitwy* – stanowi syntezę teologii modlitwy na podstawie Pisma świętego. Chcąc we właściwym świetle przyjrzeć się rzeczywistości określanej mianem modlitwy, należy sięgnąć przede wszystkim do Pisma św. W tej części zostają wyłonione wszystkie podstawowe elementy modlitwy. Jest to dział, który – jak zaznacza Autor – tak naprawdę mógłby funkcjonować samodzielnie, bez dwóch pozostałych.

Część druga, *natura modlitwy* – jest już refleksją ściśle teologiczną, która zakłada osiągnięcia teologii biblijnej i wykorzystuje naukę mistrzów duchowości.

W tej części, oprócz ukazania wszystkich istotnych elementów modlitwy, dominuje troska o przedstawienie ścisłego związku modlitwy z życiem duchowym; traktowanie jej całościowo. Zamiarem Autora nie było uprzywilejowanie żadnej szkoły duchowości, ale możliwie obiektywne przedstawienie misterium modlitwy. Co do źródeł opracowania, ze zrozumiałych powodów, pierwszeństwo mają święci karmelitańscy. Nie powinno to stanowić żadnej ujemy dla niniejszego opracowania, wręcz przeciwnie – podnosi jego rangę. Treści, które głoszą św. Jan od Krzyża i św. Teresa od Jezusa posiadają wartość uniwersalną. Sam Kościół uznał to, przyznając obydwójgu tytuły Doktora Kościoła Powszechnego.

Część trzecia, *dynamika modlitwy* – ma za cel uchwycić modlitwę w jej rozwoju. Ten punkt widzenia z natury rzeczy pozwala na poświęcenie szczególnej uwagi człowiekowi modlitwy. Droga modlitwy rozpoczyna się od rozbudzenia zdolności modlitewnych. Podjęte zostały tutaj tematy wiążące się bezpośrednio z psychologią i praktyką modlitwy. Rodzaje i rozwój modlitwy zawsze dotyczą rozwoju samego człowieka, gdyż modlitwa w oderwaniu od człowieka ani nie może istnieć, ani rozwijać się.

Książka opatrzona została bibliografią, w skład której wchodzi dokumenty Kościoła i literatura przedmiotu w językach: polskim, włoskim, hiszpańskim oraz wykazem skrótów. Zamysłem Autora było stworzenie książki z myślą o studentach teologii duchowości, a także o praktyce życia duchowego tych wszystkich, którzy nie boją się trudu myślenia. Teologia jako nauka przybliży człowiekowi tajemnicę Boga. Teologia duchowości przybliży zaś ten aspekt teologii, którym jest zaproszenie człowieka do tworzenia osobowej relacji z Bogiem i zajmuje się wszystkimi elementami życia duchowego, w tym także modlitwą. „Z uwagi na istotne znaczenie modlitwy w rozwoju życia duchowego traktat o modlitwie został rozbudowany najbardziej ze wszystkich pozostałych elementów i nawet potraktowany jako osobny przedmiot obok teologii duchowości” (s. 9)

Całą historia zbawienia może być odczytana w kluczu modlitwy, czyli dialogu Boga z człowiekiem. Trójjedyny Miłość, która objawia się, zaprasza do coraz ściślejszego pogłębiania relacji ze sobą, aż po szczyty kontemplacji, jak w życiu św. Teresy z Avila czy Jana od Krzyża. Do zjednoczenia z Bogiem prze modlitwę zaproszony jest każdy, kto nieustannie żyje Bogiem i wypełnia Jego wolę.

Książka stanowi cenne i rzetelne opracowanie znawcy tematyki na gruncie polskim i jest godna polecenia ze względu na swoją przejrzystość i stosunkowo prosty język. Autor podsumowuje swoje rozważania zachętą: „Należy wychowywać się do spotkania i dialogu z Bogiem takim, jaki się nam objawił i szukać Go nie w słowach, obrazach i uczuciowym doświadczeniu, ale w otwartości na Jego Misterium prze wiarę, nadzieję i miłość”.

Chrześcijańska modlitwa stanowi rzeczywistość niezwykle złożoną. Nie sposób wyczerpująco ująć całości zagadnień związanych z jej istotą, jednakże można zwrócić uwagę na pewne, ważne dla kontaktu z Bogiem, elementy, jak to czyni Autor „Od objawienia do zjednoczenia”.

Ks. Leszek Smoliński